

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudkyně zpravodajky Jiřiny Chmelové a soudkyně Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **X. D. T.**, zastoupený Mgr. et Mgr. Markem Čechovským, Ph.D., advokátem, sídlem Opletalova 1417/25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí**, sídlem Loretánské náměstí 101/5, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 4. 2023, č. j. 111366-2/2023-MZV/OPL, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 7. 2024, č. j. 3 A 63/2023-48,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před městským soudem

[1] Velvyslanectví České republiky v Hanoji (dále jen „zastupitelský úřad“) usnesením ze dne 28. 7. 2021, č. j. 1912-2/2021-HANOKO, zamítlo žádost žalobce o upuštění od osobního podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem sloučení rodiny. Řízení o povolení k dlouhodobému pobytu proto bylo podle § 169d odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění účinném do 30. 6. 2023 (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), zastaveno. Proti tomuto usnesení podal stěžovatel odvolání, které žalovaný rozhodnutím ze dne 4. 11. 2021, č. j. 128493-2/2021-MZV/OPL, zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

[2] Proti tomuto rozhodnutí žalovaného brojil žalobce u Městského soudu v Praze (dále „městský soud“), který rozsudkem ze dne 15. 3. 2023, č. j. 14 A 229/2021-60, rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení z důvodu chybějících podkladů ve spise, ze kterých by bylo možné dovodit, že v době vydání napadeného rozhodnutí byla možnost odletu do Vietnamu reálná a za jakých podmínek. Žalovaný poté pokračoval v řízení. Následně rozhodnutím ze dne 25. 4. 2023, č. j. 111366-2/2023/MZV-OPL, opětovně rozhodl tak, že odvolání zamítl a prvostupňové rozhodnutí zastupitelského úřadu potvrdil. Setrval na závěru, že požadavek na osobní podání žádosti ve Vietnamu je legitimní a nepředstavuje nepřiměřený zásah do rodinného života stěžovatele. Současně doplnil, že omezení v letecké dopravě kvůli pandemii covidu-19 již pominula.

[3] I toto rozhodnutí žalovaného napadl žalobce žalobou, kterou městský soud rozsudkem označeným v záhlaví zamítl. Soud dospěl k závěru, že žalovaný dostatečně doplnil skutková zjištění týkající se možnosti vycestování a podmínek vstupu do Vietnamu. Ztotožnil se s žalovaným, že omezení spojená s pandemií covidu-19 již netrvají a cestování do Vietnamu je možné bez zásadních překážek. Pokud jde o přiměřenost zásahu do rodinného života stěžovatele, soud odkázal na svůj předchozí zrušující rozsudek, jímž byl vázán. Zdůraznil, že žalobce ani nenamítá žádnou změnu skutkových nebo právních okolností, jež by oproti dřívějšímu rozsudku odůvodňovaly jiné posouzení věci.

[4] Skutkové okolnosti týkající se poměrů žalobce (a jeho rodiny) podle městského soudu nenaplníjí výjimku podle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců. Městský soud připomněl judikaturu Nejvyššího správního soudu (zejména rozsudek rozšířeného senátu ze dne 30. 5. 2017, č. j. 10 Azs 153/2016-52, č. 3601/2017 Sb. NSS), podle níž povinnost osobního podání žádosti sama o sobě neodporuje ústavnímu pořádku, musí však existovat možnost individuálního zohlednění mimořádných okolností. Stát tudíž nesmí povinnosti spojené s osobním podáním žádosti zneužívat, aby žadatele svévolně od žádosti odradil či jim ji znemožnil. V takovémto rámci pak městský soud posuzoval, zda rodinná situace žalobce natolik vybočuje z běžných poměrů, že by bylo namístě od osobního podání žádosti upustit.

[5] Městský soud přisvědčil žalovanému, že rodinné okolnosti, jimiž žalobce odůvodnil svou žádost (péče o malé děti – ročníky 2016 a 2019, manželka pracující na plný úvazek, rodinná tragédie z roku 2018), samy o sobě nepředstavovaly natolik mimořádnou situaci, že bylo namístě upustit od osobního podání žádosti. Žalovaný podle soudu přezkoumatelně vysvětlil, proč se domnívá, že situace nebude pro rodinu ani v době dočasného odloučení žalobce nezvladatelná. Žalobce netvrdil a neprokázal, že by děti např. vyžadovaly speciální péči nad běžný rámec. Nedostatek podrobnější argumentace, například ohledně skutečného dopadu rodinné tragédie na každodenní život, soud vyhodnotil tak, že žalovaný neměl důvod považovat tato rodinná specifika za dostatečně silná pro upuštění od zákonné povinnosti osobního podání žádosti. Městský soud zdůraznil, že zákon výslovně nestanoví, v jakých případech lze od osobního podání žádosti upustit. Posouzení je vždy individuální a závisí na konkrétních okolnostech žadatele. Nestačí proto pouze odkazovat na jiné případy, v nichž se vyskytovaly podobné prvky, například péče o nezletilé děti či rodinné vazby na území ČR. Soud uzavřel, že samotná podobnost s jinými případy bez hlubšího kontextu nemůže založit nárok na výjimku z povinnosti osobního podání žádosti.

pokračování

[6] Městský soud dále konstatoval, že odloučení rodiče od nezletilých dětí sice vždy určitý zásah do rodinné sféry představuje, avšak v tomto případě neshledal, že by jeho intenzita překračovala obvyklý rámec. Děti vyrůstají ve funkční rodině a po přechodnou dobu může každodenní péči zajišťovat manželka žalobce. Kromě toho soud poukázal na skutečnost, že žalobce na území ČR dlouhodobě pobýval nelegálně, a teprve ve chvíli, kdy založil rodinu a narodil se mu potomek, začal odvozovat své pobytové nároky z rodinných vazeb. Správní orgány podle soudu legitimně zohlednily i tuto „pobytovou historii“ žalobce, neboť dokládá, že žil na území ČR bez zajištění odpovídajícího statusu, a vědomě se tak vystavoval riziku nutnosti vycestování.

[7] Městský soud dále poukázal na to, že žalobce ani netvrdil, že by se o sjednání termínu osobního podání na zastupitelském úřadě v Hanoji reálně pokusil. Přesto se však dovolává toho, že je osobní podání objektivně nemožné či extrémně obtížné. Soud rovněž vyzdvihl, že případné prodlevy či délka samotného meritorního posuzování žádosti nejsou pro posouzení „odůvodněnosti případu“ v této fázi relevantní. Správní orgány podle městského soudu rovněž nevyužily § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců coby sankci. Zákon osobní podání žádosti jednoznačně preferuje a nelze je zpochybnit pouhým odkazem na pohodlnější alternativu. Kdyby se od této povinnosti běžně upouštělo u každého cizince již pobývajících v ČR, institut výjimečného upuštění by postrádal smysl. Městský soud proto považoval dočasné vycestování za účelem legalizace pobytu za přiměřené. Zdůraznil, že běžné rodinné poměry zvládnou i krátkodobou nepřítomnost jednoho z rodičů, aniž by to představovalo zásadní zásah do rodinného života. Pokud se rodina obává dopadů na chod domácnosti, je na ní, aby si organizační záležitosti uspořádala tak, aby vycestování jednoho z rodičů děti zasáhlo co nejméně. Napadené rozhodnutí přitom nijak neomezuje žalobce v možnosti vrátit se zpět na území ČR, bude-li mít platný pobytový titul.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[8] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost, v níž odkázal na důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“).

[9] Stěžovatel namítá, že městský soud při přezkumu napadeného rozhodnutí žalovaného řádně a přezkoumatelně nevypořádal jeho námitky, pominul jejich podstatu a pouze přejal argumentaci správních orgánů.

[10] Stěžovatel má dále za to, že správní orgány nesprávně interpretovaly a aplikovaly neurčitý právní pojem „odůvodněný případ“ podle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců a nezohlednily konkrétní skutkové okolnosti. Rozhodovací praxe zastupitelských úřadů podle stěžovatele ukazuje, že odůvodněným případem mohou být i rodinné poměry. Odkazuje přitom na rozhodnutí zastupitelských úřadů v Šanghaji a Ulánbátaru, kde bylo v obdobných situacích od osobního podání žádosti upuštěno právě s ohledem na rodinné poměry žadatelů. Tvrdí proto, že v jeho případě došlo k porušení legitimního očekávání. Správní orgány podle něj v jeho případě nesprávně zúžily výklad pojmu „odůvodněný případ“ pouze na situace zvláštního zdravotního zřetele, což následně aproboval i městský soud. Požadavek osobního podání žádosti je v jeho případě přepjatě formalistický, neboť manželka i děti mají v ČR trvalý pobyt a žádost je meritorně projednávána Ministerstvem vnitra v ČR. Zdůrazňuje, že osobní podání žádosti na zastupitelském úřadu neplní žádný reálný účel, neboť zastupitelský úřad má pouze administrativní roli, a správní orgány

stěžovatele mohou vyslechnout přímo v ČR. Trvání na osobním podání žádosti tak nejen nedává smysl vzhledem k administrativní roli zastupitelského úřadu, ale zároveň vytváří nepřiměřený zásah do rodinného a ekonomického zázemí stěžovatele, přičemž zamítnutí žádosti o upuštění od této povinnosti nemá jiný cíl ani pozitivní dopad než fakticky trestat stěžovatele.

[11] Městský soud podle stěžovatele nijak nezkoumal ekonomickou situaci rodiny a bez dalšího dovodil, že manželka je schopna dočasnou péči o děti zajistit. Soud rovněž nezohlednil finanční náročnost vycestování, náklady na druhou domácnost v zemi původu a důsledky, které by tato situace měla na podnikání jeho manželky. Správní orgány i městský soud měly posoudit, zda by tato finanční zátěž nevedla k ohrožení ekonomického zabezpečení rodiny, což mohlo mít za následek i závislost na sociálních dávkách. Stěžovatel namítá, že pokud by musel vycestovat bez dětí, znamenalo by to, že manželka bude nucena omezit výdělečnou činnost, aby se o ně sama postarala, což rodinu ekonomicky ohrožuje. Naopak, pokud by děti vycestovaly s ním, došlo by k narušení jejich školní docházky, sociální integrace a odloučení od matky. Odjezd celé rodiny podle stěžovatele vylučuje zejména to, že by jeho manželka musela zcela ukončit podnikání v ČR, čímž by rodina přišla o hlavní zdroj příjmů. Tím by se jednak zhoršila jejich ekonomická situace, a zároveň by mohla být ohrožena i úspěšnost případné budoucí žádosti stěžovatele o pobyt, k níž je třeba doložit dostatečné finanční zajištění. Dále poukazuje na rodinnou tragédii z roku 2018, kdy mu zemřel starší syn. V souladu se svým náboženským přesvědčením cítí povinnost hrob pravidelně navštěvovat, což by mu delším odjezdem bylo znemožněno. Správní orgány ani městský soud dostatečně neposoudily, zda je požadavek na osobní podání žádosti přiměřený vzhledem k stěžovatelově rodinné situaci a zda nezasahuje do práva na ochranu rodinného života. Zároveň podle stěžovatele nebyl dostatečně zohledněn nejlepší zájem jeho nezletilých dětí.

[12] Stěžovatel dále namítá, že zastupitelský úřad v Hanoji dlouhodobě nezvládá agendu pobytových řízení a proces sjednávání termínů je podle něj ovlivněn korupcí a netransparentním přístupem. Vedle toho poukazuje i na dlouhodobou nečinnost Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky, které podle něj běžně překračuje zákonné lhůty, a to nikoliv v řádu týdnů, ale často i mnoha měsíců či let. Stěžovatel rovněž poukazuje na porušení zásad správního řízení. Dodává, že správní orgány měly postupovat v souladu s veřejným zájmem, který zahrnuje i ochranu veřejných rozpočtů, neboť jeho vycestování by vedlo k ohrožení ekonomického zabezpečení rodiny a případné nutnosti pobírat sociální dávky.

[13] **Žalovaný** ve vyjádření zdůraznil, že skutečnost, že městský soud nepodřadil situaci stěžovatele pod neurčitý právní pojem „odůvodněný případ“, nemůže zakládat nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Povinnost soudu přezkoumat žalobní námítky neznamená, že musí reagovat na každou jednotlivou argumentaci stěžovatele zvlášť, nýbrž že se musí vypořádat s podstatou žalobních námitek jako celkem. Soud v napadeném rozsudku provedl i vlastní argumentační zhodnocení právní otázky a posoudil, zda správní orgány nepochybily při interpretaci pojmu „odůvodněný případ“. V daném případě správní orgány i městský soud přihlédly ke všem okolnostem, které stěžovatel namítal, včetně dopadů vycestování na rodinnou situaci, ekonomické postavení manželky a zájmy nezletilých dětí. Uzavřely, že žádná z těchto skutečností nenaplnuje podmínku „odůvodněného případu“.

pokračování

[14] Žalovaný dále odmítá tvrzení stěžovatele o existenci ustálené správní praxe zastupitelských úřadů. Odkaz na rozhodnutí Generálního konzulátu ČR v Šanghaji není podle žalovaného relevantní, neboť z něj nelze zjistit všechny důvody jeho výjimečného postupu. Rozhodnutí Velvyslanectví ČR v Ulánbátaru bylo odůvodněno především opakovaným těhotenstvím žadatelky.

[15] Dočasné vycestování stěžovatele nepředstavuje nepřiměřený zásah do jeho rodinného života. Není spojeno se zákazem návratu do ČR a je na stěžovateli, aby minimalizoval jeho dopady. Nepřítomnost jednoho z rodičů není podle žalovaného výjimečnou nebo neřešitelnou situací a je na rodině, jak si poměry uspořádá. Žalovaný zdůrazňuje, že správní orgány musí vyvažovat zájem stěžovatele a jeho rodiny s legitimním zájmem státu na regulaci pobytového režimu. Trvání na osobním podání žádosti není nepřiměřené, protože zastupitelský úřad nejlépe zná místní podmínky a jeho úlohou je posoudit žádost v kontextu státu původu žadatele. K tomu dodává, že pravidelná návštěva hrobu zesnulého syna není dostatečným důvodem pro upuštění od osobního podání žádosti.

[16] Žalovaný nesouhlasí s tvrzením stěžovatele, že trvání na osobním podání žádosti je přepjatým formalismem. Uvádí, že osobní podání žádosti je primárním zákonným způsobem, přičemž správní orgány při žádosti o upuštění hodnotí pouze existenci důvodů pro výjimku, nikoli smysluplnost osobního podání nebo délku řízení. Namítaná nečinnost Ministerstva vnitra podle něj není relevantní, neboť správní orgány posuzují pouze splnění podmínek pro upuštění od osobního podání žádosti, nikoli délku následného rozhodování o žádosti o pobyt. Ohrazuje se také proti tvrzení stěžovatele, že zastupitelský úřad v Hanoji dlouhodobě nezvládá agendu pobytových řízení a že sjednávání termínů je zasaženo korupcí. Upozorňuje, že stěžovatel vychází z překonaného skutkového stavu, který se týkal systému Visapoint, ukončeného v roce 2017. Tvrzení stěžovatele jsou navíc hypotetická, neboť se o osobní podání žádosti dosud ani nepokusil. Žalovaný rovněž odmítá tvrzení stěžovatele, že správní orgány a soud postupovaly v rozporu se zásadami činnosti správních orgánů.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[17] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná.

[18] Poté přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

[19] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti rozsudku městského soudu, kterou stěžovatel spatřoval v tom, že městský soud nevypořádal žalobní námítky a uchyloval se zpravidla k opakování názorů vyslovených správními orgány. Takovou vadu však Nejvyšší správní soud v odůvodnění napadeného rozsudku neshledal.

[20] Nejvyšší správní soud připomíná, že konstatování nepřezkoumatelnosti by mělo být v soudní praxi spíše výjimečné, „*není-li z odůvodnění rozhodnutí krajského soudu vůbec patrné, jak soud hodnotil podstatné důvody či skutečnosti uplatněné v rámci žalobních bodů. Naopak*

nelze považovat za nepřezkoumatelné takové rozhodnutí krajského soudu, z jehož odůvodnění lze (byť i zohledněním celkového kontextu důvodů uvedených v odůvodnění) seznat, jaký názor krajský soud zaujal vůči důležitým skutkovým a právním otázkám podstatným pro rozhodnutí projednávané věci. Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů nemůže být založena tím, že odůvodnění krajského soudu je pouze stručné či argumentačně chudé, popř. že krajský soud nevyvracel každý dílčí argument uplatněný účastníky (...)“ (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 5. 12. 2017, č. j. 2 As 196/2016-123, č. 3668/2018 Sb. NSS, bod 29). „Přezkoumatelnost rozhodnutí krajského soudu není hodnotou sama o sobě. Zrušení rozhodnutí krajských soudů zpravidla pro účastníky/osoby zúčastněné na řízení, včetně toho, který podává kasační stížnost, neznamena žádný přínos. Výsledkem je naopak pravidelně prodloužení a prodražení soudního řízení. I proto je nutné k aplikaci kasačního důvodu spočívajícího v nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů přistupovat krajně zdrženlivě“ (tamtéž, bod 30). Nepřezkoumatelnost přitom není způsobena nenaplněnou subjektivní představou stěžovatele o tom, jak podrobně by měl být rozsudek odůvodněn, ale objektivní překážkou, která kasačnímu soudu znemožňuje přezkoumat napadené rozhodnutí (rozsudek NSS ze dne 28. 2. 2017, č. j. 3 Azs 69/2016-24).

[21] Povinnost soudu řádně odůvodnit své rozhodnutí nelze pojímat tak široce, že by bylo třeba vždy vyslovit podrobnou odpověď na každý dílčí argument účastníka řízení. I dle názoru Ústavního soudu „není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná“ (náleze ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, N 26/52 SbNU 247). Podobně k obsahu odůvodnění přistupuje též judikatura Nejvyššího správního soudu (např. rozsudky NSS ze dne 22. 2. 2017, č. j. 6 Afs 27/2017-39, nebo ze dne 10. 10. 2017, č. j. 7 Azs 217/2017-20). Postačí tedy, je-li možné názor soudu na určitou otázku či námitku seznat z kontextu odůvodnění. Nejvyšší správní soud rovněž připomíná, že krajský (městský) soud může se souhlasnou poznámkou odkázat na odůvodnění napadeného rozhodnutí správního orgánu, jestliže se s ním ztotožní (rozsudek NSS ze dne 19. 7. 2024, č. j. 2 Afs 43/2023-44, bod 12 a tam zmiňovaná judikatura).

[22] Městský soud se v napadeném rozsudku neomezil na pouhý odkaz na přezkoumávané rozhodnutí žalovaného, nýbrž rozhodné důvody, o které opřel své závěry, sám popsal. Městský soud v napadeném rozsudku posoudil rodinnou situaci stěžovatele a odkázal na relevantní judikaturu, přičemž vyhodnotil, že dočasné odloučení neznamená zásadní zásah do rodinného života stěžovatele. Ke stejnému závěru dospěly i správní orgány, které nepovažovaly rodinné okolnosti stěžovatele za důvod pro upuštění od osobního podání žádosti. Městský soud proto uzavřel, že správní orgány nepochybily při výkladu neurčitěho právního pojmu „odůvodněný případ“. Na základě výše uvedeného Nejvyšší správní soud shledal, že městský soud vypořádal podstatu žalobní argumentace a napadený rozsudek netrpí vadou nepřezkoumatelnosti. Nadto stěžovatel ani konkrétně neuvádí, které námitky městský soud údajně opomněl vypořádat.

[23] Nejvyšší správní soud tedy přikročil k věcnému přezkumu napadeného rozsudku. Jádro stěžovatelovy argumentace spočívá v tom, že městský soud i správní orgány obou stupňů pochybily, pokud neakceptovaly, že okolnosti daného případu mohou představovat

pokračování

„odůvodněný případ“ pro upuštění od povinnosti osobního podání žádosti ve smyslu § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců.

[24] Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny je cizinec povinen podat na zastupitelském úřadu, a to osobně (§ 42a odst. 5 ve spojení s § 169d odst. 1 zákona o pobytu cizinců). Od osobního podání může zastupitelský úřad v odůvodněných případech upustit (§ 169d odst. 3 téhož zákona), v některých případech se použijí speciální pravidla (§ 42a odst. 6 téhož zákona).

[25] Otázkou výkladu § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců se Nejvyšší správní soud ve své judikatuře opakovaně zabýval. Pravidla pro upuštění od osobního podání žádosti obsahují jak správní uvážení, tak neurčitý právní pojem „odůvodněný případ“. To omezuje diskreční pravomoc správního orgánu (rozsudek NSS ze dne 9. 8. 2018, č. j. 9 Azs 213/2018-22, body 25 a 26). V takovém případě správní orgány nejdříve posuzují, zda daný případ spadá pod „odůvodněný případ“, a případně následně uplatní správní uvážení (rozsudek NSS ze dne 30. 3. 2023, 4 Azs 19/2023-34, bod 33). Za odůvodněné případy lze považovat ty případy, kdy by vyžadování osobní účasti představovalo pro cizince nepřiměřenou zátěž (rozsudek NSS ze dne 11. 8. 2015, č. j. 6 Azs 77/2015-36, bod 22). Může se jednat o situace, kdy je žadatel v osobním podání žádosti omezen svým zdravotním stavem, dále případy, kdy bude objektivně nemožné dostavit se k zastupitelskému úřadu, nebo také situace, kdy je dostupnost zastupitelského úřadu z provozních důvodů objektivně velmi ztížena (rozsudek NSS ze dne 9. 8. 2018 č. j. 9 Azs 213/2018-22, bod 32). Důvodem pro upuštění od osobního podání žádosti mohou být i specifické rodinné poměry žadatele o pobytové oprávnění (např. závažné zdravotní postižení jeho dětí, kvůli němuž není spravedlivé po něm požadovat delší odloučení – rozsudek NSS ze dne 27. 11. 2023, č. j. 3 Azs 163/2022-36, bod 23). Ve výjimečných případech mohou upuštění od osobního podání žádosti odůvodňovat i zdravotní rizika (rozsudek NSS ze dne 8. 4. 2021, č. j. 1 Azs 4/2021-28, bod 37).

[26] Stěžovatel namítá, že se jedná o „odůvodněný případ“ primárně s ohledem na zásah do rodinného a soukromého života. Tvrdí, že je výlučným pečovatelem o své nezletilé děti, zatímco manželka se věnuje podnikání, a jeho dlouhodobé odloučení by vedlo k narušení jejich výchovy a psychické stability. Namítá rovněž, že nemůže vycestovat ani sám s dětmi, jelikož by to znamenalo přerušování jejich školní docházky a odloučení od jejich dosavadního prostředí. Odjezd celé rodiny podle něj rovněž není možný, neboť by vedl k přerušování podnikání manželky a narušení rodinného zázemí v ČR.

[27] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěrem městského soudu, že se správní orgány dopadem napadeného rozhodnutí na rodinný život stěžovatele zabývaly dostatečně. Správní orgány vyhodnotily, že pro podání žádosti není nutné, aby do země původu vycestovala celá rodina společně se stěžovatelem, ale postačí, pokud cestu absolvuje pouze on sám. Odcestování samotného stěžovatele nemá devastující účinky na jeho rodinu, jelikož situace dočasné nepřítomnosti jednoho z rodičů není výjimečná a je řešitelná jinými způsoby, například pomocí komerční asistence nebo předškolních a školních zařízení. Městský soud i žalovaný se rovněž zabývali argumentem stěžovatele týkajícím se rodinné tragédie spojené s úmrtím jeho syna v roce 2018. Shodně uzavřeli, že ačkoli se nepochybně jednalo o hlubokou rodinnou ztrátu, stěžovatel nekonkretizoval, jak se tato událost promítá do současného fungování rodiny a v čem by jeho dočasné odloučení představovalo

mimořádnou zátěž. V kasační stížnosti stěžovatel nově namítl, že součástí jeho náboženského vyznání je úcta k hrobu zesnulých blízkých a že pravidelně navštěvuje hrob svého syna. Tvrdí, že pokud by byl nucen vycestovat z území ČR, byla by mu tato možnost odepřena. Tuto argumentaci však stěžovatel uplatnil poprvé až v kasační stížnosti, proto je nepřipustná podle § 104 odst. 4 s. ř. s. Správní orgány a ani městský soud totiž nemohly tento argument zohlednit při výkladu neurčitého právního pojmu „odůvodněný případ“ a posouzení, zda případ stěžovatele pod tento pojem spadá.

[28] Nejvyšší správní soud vzhledem k výše uvedenému nemůže dát za pravdu stěžovateli, že by správní orgány, potažmo městský soud, výklad pojmu „odůvodněný případ“ zúžily pouze na zdravotní důvody, nebo že by ignorovaly skutkové okolnosti jeho případu. Naopak se rodinnými poměry stěžovatele zabývaly, avšak uzavřely, že jím tvrzené okolnosti – zejména péče o nezletilé děti a ekonomické důsledky případného vycestování – samy o sobě nenaplnují podmínky pro upuštění od osobního podání žádosti. Tento závěr odpovídá judikatuře Nejvyššího správního soudu, podle níž samotná péče o děti ani dočasné odloučení rodiče nepředstavují výjimečné či neřešitelné situace (rozsudek NSS ze dne 17. 1. 2024, č. j. 10 Azs 156/2022-46, bod 26, či ze dne 24. 2. 2025, č. j. 8 Azs 177/2024-40, bod 23). V posledně uvedeném rozsudku zdejší soud dále připomněl, že ačkoli je nejlepší zájem dítěte důležitým hlediskem, v řízeních, která mají pouze nepřímý dopad na dítě – jako je tomu v tomto případě – musí být tento zájem poměřován s dalšími relevantními okolnostmi, včetně veřejného zájmu na dodržování právních předpisů ČR. Samotná skutečnost, že by mohlo dojít k dočasnému odloučení dítěte od rodiče, proto bez dalšího nepostačuje k závěru, že jde o odůvodněný případ ve smyslu § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců.

[29] Nejvyšší správní soud k tomu připomíná, že konkrétní důvody, které odůvodňují upuštění od povinnosti podat žádost osobně, musí vymezit žadatel, což plyne z jeho povinnosti důvodnost žádosti „doložit“ ve smyslu § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců (rozsudek NSS ze dne 18. 1. 2021, č. j. 5 Azs 258/2020-67, bod 26). To se týká i okolností soukromého a rodinného života (rozsudek NSS ze dne 16. 5. 2024, č. j. 8 Azs 101/2023-38, bod 21). V nyní posuzované věci se tak nestalo – stěžovatel sice tvrdil, že jeho nepřítomnost by měla zásadní dopad na rodinu, avšak tyto dopady popsal pouze obecně, bez konkrétních skutečností, které by jeho situaci činily výjimečnou. To však s ohledem na výše citovanou judikaturu nestačí. Stěžovatel netvrdil například to, že by jeho děti vyžadovaly specifickou či nepřenosnou péči, která by jeho dočasné vycestování objektivně znemožňovala. Nelze tedy ani vytýkat městskému soudu, že rozhodoval bez znalosti a zohlednění ekonomické situace rodiny, neboť bylo právě na stěžovateli, aby dostatečně konkrétně tvrdil a osvědčil, jaké ekonomické důsledky by jeho vycestování mělo. Stěžovatel po celou dobu řízení pouze obecně namítal, že jeho odjezd by ohrozil podnikání manželky a finanční stabilitu rodiny. K tomu doložil pouze platební výměr manželky. Na základě takto kusého podkladu nebylo možné učinit spolehlivý závěr o celkových dopadech na chod domácnosti. Až v kasační stížnosti pak stěžovatel podrobněji – avšak již nepřipustně – rozvíjí svou argumentaci o tom, že by v důsledku vycestování mohl být nucen spoléhat na dávky sociální podpory, což by údajně rovněž zatížilo veřejné rozpočty a ohrozilo veřejný zájem. Nadto však i toto tvrzení zůstalo zcela nepodložené konkrétními údaji či důkazy.

[30] Nejvyšší správní soud nemohl přisvědčit stěžovateli ani ohledně namítaného porušení legitimního očekávání. Stěžovatel v kasační stížnosti odkázal na dva případy, v nichž zastupitelské úřady v Šanghaji a Ulánbátaru rozhodly o upuštění od osobního podání žádosti

pokračování

s ohledem na rodinné poměry žadatelů. Dovojuje z nich, že i v jeho věci mělo být rozhodnuto stejně. Městský soud správně připomněl, že odůvodněnost případu je třeba vždy posuzovat individuálně podle konkrétních okolností, nikoliv podle typové podobnosti s jinými případy. V této souvislosti také odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2024, č. j. 10 Azs 156/2022-46, v němž zdejší soud v obdobné věci uzavřel, že *„podmínka osobního podání žádosti, jakož i oprávnění zastupitelského úřadu při posuzování důvodů pro upuštění od této povinnosti ob stojí i vedle práva na sloučení rodiny upraveného v dokumentech na ochranu práv dítěte.“* Odkaz stěžovatele na údajný trend v rozhodovací praxi proto nemůže obstát.

[31] Stěžovatel dále namítá, že požadavek na osobní podání žádosti představuje přepjatý formalismus. Tvrdí, že setrvání na zákonné formě je v jeho případě neúčelné a že rozhodnutí správních orgánů slouží fakticky k jeho „potrestání“ za předchozí pobytový status. Dále poukazuje na údajně dlouhodobou nečinnost Ministerstva vnitra v obdobných řízeních. Nejvyšší správní soud však ani tyto námitky neshledal důvodnými. Jak již zdejší soud konstatoval v rozsudku ze dne 27. 2. 2020, č. j. 8 Azs 351/2018-50: *„Pokud stěžovatel rozporuje smysluplnost osobního podání žádosti, formálnost takového postupu a obecně nedodržování lhůty k rozhodnutí o žádosti Ministerstvem vnitra, nejedná se o skutečnosti, které jsou pro danou věc relevantní. Osobní forma podání je stanovena přímo zákonem. Zastupitelský úřad se tedy při posuzování žádosti o upuštění od osobního podání nezabývá tím, zda je osobní podání v konkrétním případě rozumné či nezbytné, nehodnotí ani případnou délku správního řízení. Zabývá se výlučně tím, zda existují důvody, pro které není třeba na osobním podání trvat. Předmětem soudního přezkumu proto není hodnocení smysluplnosti či efektivity osobního podání, ale pouze posouzení, zda správní orgány správně vyložily neurčitý právní pojem "odůvodněný případ" a poté jej správně aplikovaly na zjištěný skutkový stav. Argumentace krajského soudu vypořádávající se s námitkou stěžovatele o formalistickém přístupu, resp. smysluplnosti postupu správních orgánů, jde nad rámec projednávané věci.“* Nejvyšší správní soud se proto ztotožňuje i se závěrem městského soudu, že samotná délka řízení u Ministerstva vnitra nemůže být důvodem k upuštění od osobního podání žádosti. Souhlasí rovněž s tím, že správní orgány neaplikovaly § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců jako formu sankce. Městský soud správně uvedl, že osobní podání představuje zákonné pravidlo a že jeho plošné nahrazování by vedlo k popření smyslu tohoto výjimečného institutu.

[32] Stěžovatel pak až v kasační stížnosti namítl, že zastupitelský úřad v Hanoji dlouhodobě nezvládá danou agendu. Tato tvrzení však neuplatnil v žalobě, a jde proto o nepřijatelnou námitku podle § 104 odst. 4 s. ř. s. Nad rámec Nejvyšší správní soud doplňuje, že ve vztahu k dostupnosti zastupitelského úřadu je třeba zkoumat konkrétní skutkové okolnosti dané věci, nikoliv obecná tvrzení. Odůvodněný případ může spočívat i v tom, že je dostupnost úřadu objektivně ztížena. Taková překážka však musí být doložena autentickou osobní zkušeností žadatele (rozsudek NSS ze dne 27. 2. 2020, č. j. 8 Azs 351/2018-50, bod 24). Stěžovatel se však v daném případě ani nepokusil o sjednání termínu pro osobní podání žádosti. Nejvyšší správní soud navíc rovněž dovodil, že se situace na zastupitelském úřadu v Hanoji v posledních letech zlepšila (rozsudek NSS ze dne 9. 1. 2025, č. j. 8 Azs 52/2024-47, bod 20).

[33] Nejvyšší správní soud se konečně zabýval kasační námitkou stěžovatele, podle níž správní orgány postupovaly v rozporu se základními zásadami činnosti správních orgánů. Poukázal zejména na zásady uvedené v § 4 odst. 1, § 4 odst. 4 a § 6 odst. 2 zákona

č. 500/2004 Sb., správní řád. Ani tento okruh námitek stěžovatel neuplatnil již v řízení před městským soudem, i tato argumentace je proto podle § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřijatelná. Nad rámec uvedeného pak Nejvyšší správní soud poznamenává, že z toho, že správní orgány stěžovateli nevyhověly, nelze bez dalšího dovozovat porušení základních zásad správního řízení. Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval v rozsudku ze dne 27. 2. 2020, č. j. 8 Azs 351/2018-50, bod 28, zásady uvedené v § 2 až § 8 správního řádu se na řízení podle zákona o pobytu cizinců uplatní. Není však pravdou, že by jejich dodržení znamenalo povinnost správních orgánů vyhovět každé žádosti, pokud žadatel nesplní zákonné podmínky. Stěžovateli přitom bylo v řízení umožněno uplatnit svá práva i tvrdit okolnosti, které považoval za relevantní.

IV. Závěr a náklady řízení

[34] S ohledem na shora uvedené skutečnosti Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost žalobce důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[35] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 větu první a odst. 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce (stěžovatel) v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nevznikly v řízení žádné náklady nad rámec úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. dubna 2025

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu